

2015-08-26

Skogens betydelse för klimatet

Skogen har en viktig roll i klimatpolitiken men att fokusera på skogen som kolsänka är ett kortsiktigt angreppssätt. Fokus bör istället vara att bruka skogen aktivt och använda skogsråvara till att ersätta fossil energi och energikrävande eller ändliga material och produkter. Skog som kolsänka riskerar att hämma möjligheterna att aktivt bidra till att minska klimatförändringarna. Det är också viktigt att ha med sig osäkerhetsaspekter, riskaspekter samt att svensk politik för att vara trovärdig bör tillämpa internationellt överenskomna rapporterings- och redovisningssätt.

Oavsett om politiken går ut på att öka skogens klimatbidrag genom ökad inbindning eller användning av skogsprodukter så står möjligheterna i proportion till tillväxten i skogen. För att göra så stor klimatnytta som möjligt måste såväl tillväxt som avverkning vara så hög som möjligt för att generera substitut till fossilbaserade och klimatskadliga energislag och material.

Utredning om kolsänka

I Miljömålsberedningens promemoria, daterad 2015-07-10, finns en rad frågeställningar kring skogens roll i de svenska klimatpolitiska målen för 2050. I huvudsak handlar frågeställningarna om och hur en ökad kolsänka ska ingå i målet. På sidan 10 i promemorian lyfts 4 knäckfrågor varav fråga fyra avser om ett särskilt mål för kolsänkans utveckling i skog och markanvändningssektorn ska utredas. Skogsindustrierna välkomnar en sådan utredning men nyckelfrågorna i en utredning om skogens betydelse för klimatet är inte kolsänka i sig utan:

- Ökad kolinlagring i växande skog och i ökande användning av träbaserade produkter
- Substitutionseffekter som uppstår av att biomassa ersätter produkter som är mer energikrävande att producera eller biomassa som ersätter fossila bränslen

Svensk skog

Sverige har idag cirka 3.2 miljarder kubikmeter skog, dubbelt så mycket som för 100 år sedan. Samtidigt har avverkningen under dessa 100 år varit cirka 5 miljarder kubikmeter virke som gått till förnybara produkter som i sig lagrat kol. Den totala substitutionseffekten av detta är mellan 3 och 4 miljarder ton besparad koldioxid.

Klimatrapportering, referensnivåer och ständiga förbättringar

Den kolsänka från skog som ett land kan tillgodoräkna enligt internationella överenskommelser beror på skillnaden i avverkning mellan en referensnivå= högsta möjliga uthålliga långsiktiga avverkningsnivå och faktisk avverkning. Fördelen med modellen är att alla länder som bedriver skogsbruk kan fastställa en referensnivå som också ger en plattform för förbättringar. Referensnivåerna kommer att ses över med jämna mellanrum. Genom ständiga förbättringar i form av ett aktivt skogsbruk som leder till ökad tillväxt kan referensnivån höjas, dvs mer skog kan avverkas för att sedan bidra till en bioekonomi. Sverige kommer således att kunna ha väsentligt högre referensnivå 2050 än 2015. Ökad kolsänka är alltså ett rörligt mål. Det är svårt att se hur en politik ska utformas som först stimulerar skogsbruket att genom aktiva åtgärder (= investeringar) öka tillväxten för att i nästa steg utforma styrmodeller för att få skogsägaren att låta denna skog stå kvar.

Sveriges internationella bidrag till minskade utsläpp

Sverige har mellan 1995-2009 minskat utsläppen av växthusgaser med cirka 10 miljoner CO₂-ekvivalenter. Enligt statistik från SCB och Naturvårdsverket har under samma period utsläppen orsakade av svensk konsumtion i utlandet, med andra ord importen, ökat till cirka 50 miljoner ton per år.

Innan man överväger att ”låsa in” skogen för klimatets skull måste man beakta skogsprodukternas möjligheter att användas för att substituera fossila produkter men också effekterna utanför Sverige eftersom vi exporterar mycket. Nästan 80 % av den klimatnytta svenskt skogsbruk bidrar med exporteras utomlands. Fokuseringen på en ökad kolsänka i Sverige kan medföra att utvecklingen av en svensk biobaserad samhällsekonomi hämmas och att än mer av vår konsumtion importbaseras med ökade globala utsläpp som följd.

Kolbindning i skog som inte brukas

En ökad kolinbindning kan inte fortgå hur länge som helst. Skogen kommer förr eller senare till en punkt då den av åldersskäl slutar växa och inte tar upp mer koldioxid, för att till slut dö, förmultna och avge koldioxid. En tät och gammal skog innebär också en stor risk för bränder, stormar och insektsangrepp som kan göra att den förstärkta sänka man räknade med i framtiden kanske inte alls blir så stor som man tänkte.

Skogsindustrierna välkomnar en fortsatt dialog om skogens betydelse för klimatet.